

Γιαννούλη Χαλεπά, *Η Κοιμωμένη*, 1878, Α΄ Νεκροταφείο Αθηνών
(Παρουσίαση του βιβλίου του Χρήστου Σαμουηλίδη «Γιαννούλης Χαλεπάς, η τραγική ζωή του μεγάλου καλλιτέχνη» στις σελίδες 2-4)

ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΑΛΛΑΓΗΣ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

Ο μαθητής και το καινούργιο φύλλο

Ήρθε μπροστά στην έδρα μου
–τα δυο του χείλια τρέμαν–
Μια καινούργια κόλλα δος μου, δάσκαλέ μου,
τούτη εδώ την έχω μουτζουρώσει...

Πήρα την κόλλα τη μουτζουρωμένη
και του 'δωσα καινούργια άπιαστη κόλλα
κι ένα χαμόγελο για τη βαριά καρδιά του:
– Κάτι καλύτερο κάνε, παιδί μου, τώρα!

* * *

Πήγα μπροστά στο θρόνο Του
– τα δυο μου χείλια τρέμαν–
Αχ, ένα καινούργιο χρόνο δος μου, Θεέ μου,
τούτον 'δω τον έχω καταστρέψει...

Πήρε το χρόνο μου το χαλασμένο
και μου 'δωσε καινούργιο άθιχτο χρόνο
κι ένα χαμόγελο για τη βαριά καρδιά μου:
Κάτι καλύτερο κάνε, παιδί μου, τώρα!

(παλιό αγγλικό ποίημα)

Χρήστου Σαμουηλίδη

«Γιαννούλης Χαλεπάς η τραγική ζωή του μεγάλου καλλιτέχνη», Βιβλιοπωλείο τής Εστίας, 2005

Ο Χρήστος Σαμουηλίδης συγκέντρωνε στοιχεία επί πέντε χρόνια για να γράψει για τη ζωή και την τέχνη ενός από τους μεγαλύτερους γλύπτες της Ευρώπης, του Τήνιου Γιαννούλη Χαλεπά. Η λεπτομερής αφήγηση όλων των φάσεων της μακριάς, πονεμένης και ένδοξης ζωής, που έχει συγκινήσει τον συγγραφέα, δείχνει ότι σκοπός του δεν είναι η λογοτεχνική γραφή και η προβολή δικών του σκέψεων, αλλά μόνο η πιστή παρουσίαση ενός αληθινού δράματος απ' αρχής μέχρι τέλους με ήρωες τα τραγικά πρόσωπα της οικογένειας του μαρμαρογλύπτη κυρ Γιάννη Χαλεπά και ιδίως το σκαμμένο από τον πόνο πρόσωπο του γιού του Γιαννούλη, που είχε ένα σπάνιο θεόδοτο ταλέντο και συγχρόνως μια ευαισθησία, που, όταν η ψυχή έφτανε στα όριά της, γινόταν ψυχοπάθεια, κατά καιρούς βαρύτερη ή ελαφρύτερη, αλλά ανίκανη να σβήσει τη φλόγα της δημιουργίας, ακόμα κι όταν ο Γιαννούλης ήταν επί πολλά χρόνια κλεισμένος στο Ψυχιατρείο Κερκύρας.

Ο παλιός φίλος και συμμαθητής Νίκος Ζαχαριάδης, τέως Διευθυντής στο Δημόσιο Ψυχιατρείο και Ιατρικός Σύμβουλος στο Υπουργείο Υγείας, μου είχε δώσει κάποτε ένα βιβλίο με τον τίτλο «Οι ωραίοι τρελοί». Διαβάζοντας τον πρόλογο του Νίκου Ζαχαριάδη και τις βιογραφίες μερικών «ωραίων» τρελών του βιβλίου, όπως ο Περικλής Γιαννόπουλος, πειθεται κανείς ότι οι άνθρωποι αυτοί τύποι Ελλήνων ήταν κατά ένα τρόπο ωραίοι όχι λόγω της αρρώστειάς τους, αλλά εις πείσμα της και παρά τη δυστυχία και την απελπισία που είχε γεμίσει την ψυχή τους.

Ειδικά για τον Περικλή Γιαννόπουλο πιστεύω ότι αυτοκτόνησε με το νοικιασμένο άλογο στα νερά της Ελευσίνας, όχι για να δείξει τάχα στον κόσμο ένα «ωραίο» τρόπο να πεθαίνει κανείς, ενώ είναι ακόμα νέος, αλλά γιατί είχε νοιώσει απογοήτευση και απελπισία, επειδή η αγαπημένη του Σοφία Λασκαρίδου (ζωγράφος και προστάτις των τυφλών) τον άφησε και πήγε να σπουδάσει στο εξωτερικό. Τώρα γιατί ύμνησαν τόσο και αυτόν και τον θάνατό του οι δημοσιογράφοι της εποχής; Είναι ένα ακόμα δείγμα γραφής χάριν

εντυπώσεων που δεν έπαψε να μας ταλανίζει και σήμερα.

Άλλο είναι το ζήτημα ότι πολλοί μεγαλοφυείς παρεξηγούνται ως τρελοί. Στο βιβλίο του ο Χρήστος Σαμουηλίδης αναφέρει ότι και τον μεγάλο Δομήνικο Θεοτοκόπουλο (Γκρέκο) τον ακολουθούσαν παιδιά του Τολέδο φωνάζοντας «Ο τρελός!» Εδώ έχουμε την ανικανότητα των άξεστων παιδιών να καταλάβουν τη διαφορετικότητα ενός μεγάλου νου.

Μια μεγάλη κινηματογραφική ταινία (ή μια σειρά ταινιών) βασισμένη στη βιογραφία αυτή του μεγάλου γλύπτη θα έδειχνε ζωντανά όλες τις συγκλονιστικές καταστάσεις, που ύφαναν επώδυνα τη ζωή του. Αλλά και ο αναγνώστης ανάλογα με τη φαντασία του και τις προσλαμβάνουσες παραστάσεις του αναπλάθει όσο μπορεί τα γεγονότα και πάντως συνταράσσεται:

Ένας ήπιος χαρακτήρας, όπως αυτός του Γιαννούλη Χαλεπά, ένα παιδί που «δεν θα σπάσει τσακισμένο καλάμι και δεν θα σβήσει λινάρι που καπνίζει», (Μαθ. ιβ' 19-20) επαναστατεί όταν τον βάζουν να δουλεύει ως μπακαλόγατος στη Σύρα (γιατί αυτό είναι τάχα ενασχόληση με σοβαρή προοπτική), ενώ το όνειρό του είναι να σπουδάσει γλύπτης στο Σχολείο των Τεχνών στην Αθήνα...

Μία μητέρα που πιστεύει ακράδαντα ότι η Τέχνη αρρωσταίνει το παιδί της και του σπάει όλα τα πήλινα προπλάσματα που φτιάχνει, ενώ εκείνος δεν εκφράζει το θυμό του και τον κρύβει βαθιά μέσα του με αποτέλεσμα να του συντρίβει την ψυχή...

Μια Επιτροπή του Ιδρύματος Ευαγγελιστρίδας Τήνου που, αφού δώσει στο Γιαννούλη μια κουτσουρεμένη υποτροφία, για να σπουδάσει στην Ακαδημία του Μονάχου, τον καλεί να γυρίσει πίσω πριν τελειώσει η εξαετία των σπουδών του και αφού εκείνος έχει βραβευθεί με πρώτο βραβείο γλυπτικής σε παγερμανικό διαγωνισμό (από το δεύτερο έτος των σπουδών του!)

Ένας συμμαθητής, ο Κωνσταντινίδης, που μοιράζεται στο Μόναχο τα λίγα χρήματά του με το Γιαννούλη Χαλεπά και πεινούν μαζί, για να μη διακόψει εκείνος τις σπουδές του, αφού έτσι θα έχανε αυτός (και η Ελλάδα) μια σίγουρη καριέρα και δόξα στην γλυπτική...

Η ίδια μητέρα πρώτα δέχεται να μετακομίσει η οικογένεια στην Αθήνα για να σπουδάσει γλυπτική ο Γιαννούλης, ύστερα τον σώζει, όσο καιρό μπορεί, από την έγκλεισή του στο ψυχιατρείο του καιρού εκείνου, (όπου ασκείται εργασιοθεραπεία βάζοντας τους αρρώστους να κουβαλάνε νερό με καλάθια!). Όταν, μετά 14 σκληρά χρόνια παραμονής στο Ψυχιατρείο Κερκύρας, η μάνα παίρνει το παιδί της από εκεί, εγκαταλείπει την οικογένεια της στην Αθήνα και πάει στο χωριό της Τήνου, τον Πύργο, να ζήσει μαζί του μέχρι του θανάτου της για να τον φροντίζει. Εξακολουθεί όμως με απίστευτη στενοκεφαλιά να του καταστρέφει όσα έργα δεν προφταίνει εκείνος να κρύψει...

Αλλα τραγικά περιστατικά είναι η άρνηση μιας γερμανίδας να τον παντρευτεί, γιατί κανείς από τους δύο δεν δέχεται να ζήσει μακριά από τον τόπο του· και η άρνηση των γονέων μιας κοπέλλας από το χωριό του, της Μαριγώς, της μεγάλης του αγάπης, να του την δώσουν. Την πρώτη φορά που τη ζήτησε, είπαν ότι ήταν νωρίς· και την δεύτερη, επειδή κάτι υποπτεύονταν ότι είχε η υγεία του Γιαννούλη...

Και η κοινωνία της Αθήνας (αφού έχει πεισθεί για την μεγάλη αξία της τέχνης του Χαλεπά (που είχε φτιάξει την «Κοιμωμένη» του ήδη από 27 ετών) δεν καταφέρνει να του δώσει ένα εργαστήριο της προκοπής να δουλέψει και πρέπει να κατεβαίνει κάθε μέρα –στην ηλικία των 80 ετών– σ' ένα υπόγειο του σπιτιού της ανιψιάς του...

Το βιβλίο δεν παραλείπει να αναφέρει και όλα τα σημαντικά περιστατικά της εποχής του Γιαννούλη Χαλεπά από την Μικρασιατική Καταστροφή μέχρι τις ταραχές για το γλωσσικό ζήτημα. Και καταγράφει όλα τα δημοσιεύματα για το Γιαννούλη Χαλεπά και όλες τις απόψεις για την τέχνη που έρχονταν από την Εσπερία και συζητούνταν μεταξύ των σπουδαστών του Σχολείου Καλών Τεχνών, των φιλοτέχνων και των κριτικών.

Επί του θέματος της καλλιτεχνικής αξίας και του ύφους των έργων του Γιαννούλη Χαλεπά, φαίνεται καθαρά ότι ο γλύπτης διδάχτηκε την κλασική γλυπτική, τη μόνη που ίσχυε τότε (κατά τη δεκαετία του 1870), αλλά νωρίς εισήγαγε στην τέχνη του την αφαίρεση, το ρεαλισμό και προσωπικά στοιχεία, που ήταν τότε μοντέρνα, αλλά δεν τα αντέγραφε από πουθενά, αλλά από μέσα του. Η ελληνική μυθολογία ήταν η μόνιμη πηγή εμπνεύσεώς του, αλλά ο Χαλεπάς τολμούσε να εκφρασθεί πρωτότυπα, π.χ. έφτιαχνε τον Ερμή μαζί με την Αγία Βαρβάρα θέλοντας να συνδυάσει τον κλασικό πολιτισμό με τον Χριστιανισμό και

θεωρώντας τον Ερμή σύμβολο των γλυπτών (άλλωστε *ερμογλυφεία* ονομάζονταν τα εργαστήρια των Τηνίων μαρμαρογλυπτών στην Αθήνα).

Σχετικά με το τραγικό πρόσωπο της μητέρας του Χαλεπά Ειρήνης, που μπορούσε να θυσιαστεί αλλ' όχι να καταλάβει, και ήταν ίσως μια Μήδεια χωρίς να το θέλει (τη λέξη Μήδεια ξεστόμισε ο Γιαννούλης Χαλεπάς για τη μητέρα του σε μια ξενάγηση στα έργα του), παραθέτω ένα απόσπασμα του βιβλίου σχετικό με την κηδεία της στο χωριό Πύργος της Τήνου:

«Ο Νικόλας δε φάνηκε στα στερνά της μητέρας του. Ίσως δεν είχε μάθει το θάνατό της εκεί στην ξενιτιά όπου μοχθούσε. Αλλά κι ο Γιαννούλης που βρέθηκε αναγκαστικά τούτον τον καιρό στο χωριό και παρακολούθησε στο σπίτι την έλευση του μοιραίου τέλους της μάνας του, δεν έδειξε να αισθάνθηκε καμιά σοβαρή θλίψη, μολοντί το πλήγμα για τον γλύπτη φαινόταν καιρίο και έμοιαζε με γκρέμισμα ενός ολόκληρου κόσμου μέσα και έξω από τον εαυτό του: ο εξηντάχρονος καλλιτέχνης θα έμενε στο εξής ολότελα μόνος κι έρημος στο ορφανεμένο και ξεκληρισμένο σπίτι του, που είχε αποδεκατισθεί πρόωρα. Δεν θα είχε πλέον κοντά του κανέναν να τον φροντίζει.

Ωστόσο η υποτονική έως άτονη αντίδρασή του, που την παρατήρησαν όλοι οι γύρω από την σορό της κυρα-Ρήνης –συγγενείς, φίλοι και συγχωριανοί– αποδόθηκε στην τρέλα του και δεν της έδωσαν σημασία.

‘Δεν νοιώθει’, ‘δεν νογεί’, είπαν μόνο μερικοί, σε μια στιγμή σχολιάζοντας τη στάση του, και σώπασαν αμέσως χωρίς να απασχοληθούν πια μαζί του, όπως έκαναν άλλωστε και μέχρι χθες.

Στο μεταξύ δίπλα του, οι πιο στενές συγγενισσές του άλλες μοιρολογούσαν κι άλλες έκαναν τις τελευταίες ετοιμασίες για το στολισμό της νεκρής μάνας του, ώστε να κηδευθεί όπως άρμοζε, ενώ οι αρσενικοί συγγενείς του παρακολουθούσαν περίλυποι, σοβαροί και αμίλητοι, αφοσιωμένοι ολότελα στο πένθος τους.

Σε κάποια στιγμή όμως ξαφνικά όλοι τους διαπίστωσαν ότι ο μπαρμπα Γιαννούλης έλειπε από το σπίτι!... Είχε εξαφανιστεί από κοντά τους χωρίς να τον πάρουν είδηση!...

Κινήθηκαν λοιπόν αμέσως και τον αναζήτησαν σε ολόκληρο το χωριό, αλλά δεν τον βρήκαν πουθενά. Σε λίγο ήρθε και ο παπάς της ενορίας, στην ώρα του, για τα περαιτέρω. Χωρίς όμως την παρουσία του στενότερου συγγενή της πεθαμένης το ξεκίνημα της νεκρώσιμης πομπής προς την εκκλησία δεν μπορούσε να γίνει, και έτσι καθυστερούσε το ξόδι ώσπου να βρεθεί ο άφαντος γιος που θα τη συνόδευε.

Το σούσουρο του ξένου κόσμου, τα χαμηλόφωνα σχόλια γνωστών και φίλων, η νευρικότητα των συγγενών και η αδημονία του παπά από την παρατεινόμενη μάταιη αναζήτηση του τρελού από στιγμή σε στιγμή εντεινόνταν, μεγάλωναν και φούντωναν, ώσπου ο Νικόλας

Τζωρτζής κατέβηκε κάτω, στο κατώγι, και βρήκε τον φίλο του, μέσα στο μισοσκότεινο εργαστήρι του, να δουλεύει σκυμμένος πάνω σε κάποιο πρόπλασμα του!

(Ο Τζωρτζής) ο καφετζής, που τελευταία είχε επισκεφτεί μερικές φορές τον μπαρμπα-Γιαννούλη εκεί κάτω, ανακάλυψε επιπλέον, ότι ο χώρος ήταν, για πρώτη φορά, πολύ καθαρός και συγυρισμένος, το δάπεδό του σκουπισμένο και τα σύνεργά του ταχτοποιημένα στη σειρά, ενώ πάνω σ' ένα σανίδι βρισκόνταν και μερκά ωραία προπλάσματα από νωπό πηλό, τοποθετημένα κι αυτά με τάξη και προβεβλημένα, όπως σε έκθεση!...

‘Πότε πρόλαβε αυτός ο παλαβός;’ αναρωτήθηκε ο Τζωρτζής και κατόπιν συμπέρανε:

‘Δεν έχασε τον καιρό του ο καημένος και επωφελήθηκε, φαίνεται, από τα στερνά της μάνας του για να δουλέψει λεύτερα’.

Πλησίασε τον μπαρμπα Γιαννούλη. Ο γλύπτης μόλις είδε τον Τζωρτζή ξαφνιάστηκε, σαν να μην περίμενε ότι θα τον βρουν. Ο αναπάντεχος επισκέπτης ωστόσο προχώρησε διακριτικά προς το μέρος του, τον χαιρέτησε φιλικά και, με ήπιο τρόπο, τον πήρε από το μπράτσο και τον ανέβασε στο πάνω πάτωμα, στο ισόγειο του σπιτιού. Τον πήγαν, μαζί με κάποιους συγγενείς στο δικό του δωμάτιο, του έδωσαν να φορέσει καλύτερα ρούχα, παπούτσια και σκούφο και, μετά, στα γρήγορα τον οδήγησαν στο μικρό σαλόνι, όπου βρισκόταν η νεκρή, ο ιερωμένος και ο κόσμος.

Ο Χαλεπάς στάθηκε και πάλι απαθής μπροστά στη λιτέρα, όπως ονόμαζαν οι συγχωριανοί του το κοινοτικό φέρετρο, μέσα στο οποίο ήταν τοποθετημένη η μάνα του. Περίμενε σιωπηλός και σαν χαμένος, όπως πάντα, ενώ τριγύρω οι συγγενισσές του, που οι πολλές ήταν από το σόι της μητέρας του, ανέβασαν το μοιρολόι τους στη διαπασών. Μαζί μ' αυτές κλαίγανε απαρηγόρητα τη γιαγιά τους και δύο μικρανίψια του.

Ο γλύπτης κινήθηκε αμέσως προς το μέρος τους, αλλά όλες οι μοιρολογίστρες σταμάτησαν αμέσως το κλάμα, από φόβο ίσως, και περίμεναν να δουν τι θα κάνει ο τρελός. Επικράτησε σιγή. Ο μπαρμπα-Γιαννούλης ωστόσο χάιδεψε τα κεφαλάκια των παιδιών και, λύνοντας την συνηθισμένη βουβαμάρα του, είπε για να τα παρηγορήσει:

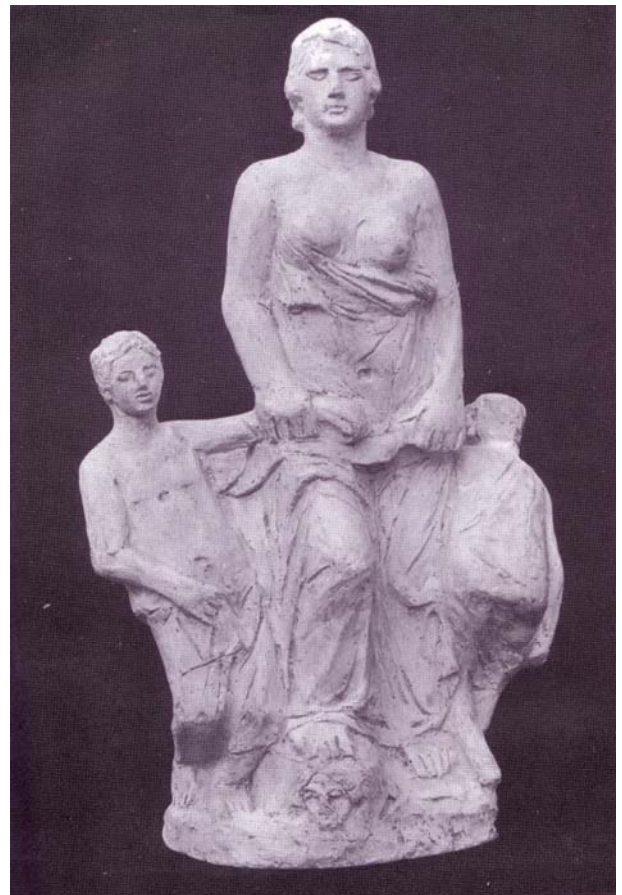
« Μην κλαίτε, ανεψάκια μου... Σωπάστε πια!... Σκεφθείτε ότι τώρα εγώ θα πιάσω την τέχνη μου, να δουλέψω...»

Όλοι ξαφνιάστηκαν γύρω του και άρχισαν τα αρνητικά σχόλια τους, μурμουριστά. Μόνο ο Τζωρτζής κατάλαβε την αιτία, για την οποία μίλησε έτσι άγαρμπα, άσπλαχνα και με ασέβεια ο φίλος του, γιατί ήξερε ότι ο γλύπτης, παρά την κρυφή και βαθιά θλίψη που ένωσε ως ευαίσθητος άνθρωπος και ως γιος, για το χαμό της μητέρας του, αισθανόταν ταυτόχρονα ως καλλιτέχνης και ένα αμαρτωλό ή τρελό αίσθημα ελευθερίας ή απαλλαγής του από την ασφυκτική, καταπιεστική και δεσποτική μητρική επιτήρηση, πράγμα άλλωστε που τον καταδίωκε από τα παιδικά του ακόμα χρόνια».

Μάνος Τσελίκας

Γιαννούλη Χαλεπά, *Φιλοστοργία*, 1875
Τήνος, Μουσείο Τηνίων Καλλιτεχνών
(Ίδρυμα Ευαγγελιστρίας Τήνου)

Γιαννούλη Χαλεπά, *Μήδεια III*, 1933
Εθνική Πινακοθήκη Αθηνών

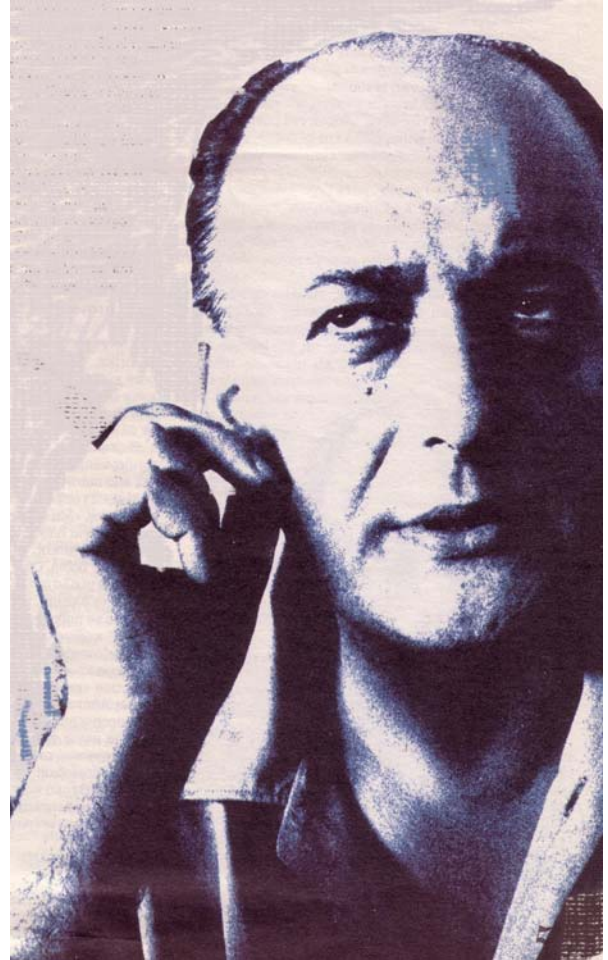
Τα τραγούδια του Νίκου Γκάτσου

του Δημ. Μποσινάκη

Παρακολουθώντας ιστορικά την ανάπτυξη του ελληνικού λαϊκού τραγουδιού διακρίνουμε τα καθαυτό λαϊκά τραγούδια, βασικά τα ρεμπέτικα, και τα τραγούδια της έντεχνης λαϊκής μουσικής. Στα πρώτα ο λαϊκός συνθέτης έγραφε και συνέθετε τα τραγούδια του. Δεν είχε «συστηματικές μουσικές γνώσεις», όμως η ιδιαιτερότητα του γνήσιου μουσικού λαϊκού δημιουργού τον ωθούσε «να γράφει και να παίζει τα τραγούδια του». Όμως με την εμφάνιση στο χώρο των τραγουδιών σημαντικών μουσικών και καταξιωμένων συνθετών (π.χ. Χατζηδάκης – Θεοδωράκης και μερικοί άλλοι) αναπτύσσεται η λεγόμενη έντεχνη λαϊκή μουσική, τουτέστι τα τραγούδια, που οι συνθέτες τους είναι σπουδασμένοι - συστηματικοί μουσικοί και οι στιχουργοί γνωστοί καταξιωμένοι ποιητές-τραγουδοποιοί ή πρόκειται για μελοποίηση ποιημάτων γνωστών ποιητών από γνωστούς μουσικοσυνθέτες.

Ο Νίκος Γκάτσος είναι ο ποιητής κι ο στιχουργός που γράφει τραγούδια-ποιήματα, που έχουν μελοποιηθεί από τους σημαντικότερους σημερινούς συνθέτες και είναι περισσότερο, θα λέγαμε, γνωστός για τα τραγούδια του. Δεν πρέπει να ξεχνάμε πως ο Νίκος Γκάτσος ξεκινάει και είναι ποιητής. Είναι, όπως έχει ειπωθεί, ο ποιητής της μιας ποιητικής συλλογής, της «Αμοργού», που κυκλοφόρησε το 1943, στην καρδιά της κατοχής κι αυτό έχει τη σημασία του. Η τότε τριάδα: Οδυσσέας Ελύτης, Γιώργος Σαραντάρης, Νίκος Γκάτσος.

Έχει επισημανθεί πως η «Αμοργός» είναι ένα «ποιητικό έργο αλλότροπο, σώζει αισθητικά ένα πολυποίκιλο πλήθος ανόμοιων βιωμάτων και συμβόλων, καθώς τα μεταξιώνει πνευματικά, εκφρασμένα όλα στο ίδιο ενιαίο ύφος», που αξίζει να το σημειώσουμε, καθώς τα περισσότερα από τα στοιχεία αυτά τα συναντάμε και στα τραγούδια του. Αποτελείται από έξι χωριστά ποιήματα, αλλ' ενωμένα αποτελούν την «Αμοργό». Το πρώτο ποίημα έχει δανεισθεί «φυσικούς πίνακες» και πλουτίζεται με ψυχικές αντιδράσεις. Δεν πρέπει ν' αναζητήσουμε στην «Αμοργό» τη λογική συνάφεια και την απόλυτη σύνδεση στις φράσεις των στίχων της. Το δεύτερο είναι γεμάτο με φιλοσοφικές σκέψεις και με απόψεις δραματικές. Το τρίτο υποβάλλει καταθλιπτικά στοιχεία με το γνωμικό ύφος, τον σκοτεινό κόσμο των παραδοσιακών τετράστιχων. Η καταθλιπτική ατμόσφαιρα εναλλάσσεται με την ελπίδα τη αισιοδοξίας. Το τέταρτο ποίημα κυριαρχείται από χαρούμενη ποιητική

καταξίωση της ζωής και του κόσμου. Το πέμπτο, με την επισιμότητα της γλώσσας και την πυκνότητά του γίνεται επιβλητικό, επιγραμματικό. Το έκτο είναι νοσταλγικό κι εορταστικό, λυρικό κι οραματικό. Αυτά σχετικά με την «Αμοργό», κύρια στοιχεία της οποίας συναντάμε στα τραγούδια του. Όμως τα τραγούδια του αποτελούν το κύριο αντικείμενο του σημερινού μας σημειώματος, απ' τα οποία έγινε, όπως είπαμε, περισσότερο γνωστός στο πλατύ κοινό.

Και ξεκινώντας από το ύφος στη δημιουργία του Νίκου Γκάτσου πρέπει να τονίσουμε το ιδιαίτερο, το προσωπικό στυλ, έτσι ώστε, όταν ακούμε ένα τραγούδι του, να το ξεχωρίσουμε ανάμεσα σ' άλλα. Και μάλιστα δεν πρέπει να ξεχνάμε πως ξεκίνησε ως ποιητής επηρεασμένος από το σουρεαλισμό και την ψυχανάλυση, με την ονειρική και ορμική διάθεση. Αυτή η τάση και διάθεση τον ακολουθεί συχνά και στα τραγούδια του.

«Στην αγκαλιά μου απόψε σαν άστρο κοιμήσου...»

...τόρα που η νύχτα κεντάει με φιλιά το κορμί σου...»

Το ύφος αυτό το υπερπραγματικό, επαναλαμβάνω, και η ονειρική διάθεση, που σε ταξιδεύει, χαρακτηρίζει συχνά τα τραγούδια του, και τα διαφοροποιεί από τα άλλα, τα καθ' αυτό λαϊκά τραγούδια. Μπορεί βέβαια να διαφοροποιείται στη

μορφή, όμως, όπως θα δούμε πιο κάτω, στην ουσία γειτνιάζει με αυτά καθώς εκφράζει πυρηνικά την ελληνική ψυχοσύνθεση.

Άλλο χαρακτηριστικό της μορφής των τραγουδιών του είναι ο απλός και άνετος ρυθμός τους, που λείπει από πολλά σημερινά τραγούδια. Όπως παλιότερα μπορούσαμε να κάνουμε τη διάκριση ανάμεσα στα λαϊκά τραγούδια - λαϊκά θέματα και στα δημοτικά τραγούδια - δημοτικά θέματα, από πλευράς ουσίας-περιεχομένου, έτσι μπορούμε να διακρίνουμε ανάμεσα στα δημοτικοφανή τραγούδια* και στα λαϊκοφανή ή λαϊκίζοντα. Ανάμεσα στην παλιά λαϊκή μουσική και στην έντεχνη λαϊκή μουσική βρίσκουμε αρκετά κοινά στοιχεία (όπως άρχισε ο Μάνος Χατζηδάκης και συνέχισε ο Μίκης Θεοδωράκης) και αρκετά διαφοροποιούνται στοιχεία. Κυρίως διαφοροποιούνται στο ύφος, στη μορφή και λιγότερο στην ουσία, στο περιεχόμενο. Ο Νίκος Γκάτσος έχει ιδιαίτερα επηρεασθεί από τη δημοτική μας παράδοση, έτσι που οι υπερρεαλιστικές του επιρροές να μπολιαστούν πάνω σ' αυτά. Κατά τρόπο αδρομερή τα τραγούδια του διακρίνονται σε δημοτικοφανή και λαϊκοφανή. Ιδιαίτερα τα δημοτικοφανή χαρακτηρίζονται από την αίσθηση του παραδοσιακού ρυθμού και από το ανάλογο κλίμα. Στην περίπτωση του επηρεασμού διαβάζουμε κι ακούμε:

«Εσπειρα στον κήπο σου χορτάρι – να 'ρχονται το βράδυ τα πουλιά – πές μου ποιο φεγγάρι σ' έχει πάρει – κι άδειασε του κόσμου η αγκαλιά».

Όμως ο παραδοσιακός ρυθμός ευκρινέστερα ακούγεται:

**«Σαράντα παλληκάρια – στην άκρη του γιαλού
επαίξανε στα ζάρια - τη μικρή Ραλλού...
Σ' ανατολή και δύση – σε κόσμο και ντουινιά
Ρωτάν ποιος θα κερδίσει – την ομορφονιά».**

Είναι σαφής η δημοτική απήχηση, ως και η κάποια μακρυνή απήχηση της Χριστινιάς του Κ. Βάρναλη. Η παλληκαροσύνη, η λεβεντιά, αλλά και η απέλπιδη προσπάθεια της δημοτικής παράδοσης. Ακόμη και ο πόνος και η πάλη με το χάρο, το θάνατο, γνήσια δημοτικά στοιχεία. Το «παράπονο» και ο πόνος είναι τα κυρίως λυρικά στοιχεία της ποίησης και ενός σημαντικού και καταξιωμένου ποιητή, όπως είναι ο Νίκος Γκάτσος. Και πρέπει να προσέξουμε σ' αυτόν πώς συνταιριάζει τον υπερρεαλισμό του (τον «υπερπραγματισμό» του) με το λαϊκό προφορικό λόγο, καθώς εκφράζει το ασυμφιλίωτο του ανθρώπου με το θάνατο και τον αξιοπρεπή θρήνο του.

* Ο Παναγιώτης Κανελλόπουλος ονόμασε «δημοτικοφανή» τα τραγούδια του Μίκη Θεοδωράκη ενώπιον της Βουλής των Ελλήνων.

«Στον άλλο κόσμο που θα πας – κοίτα μη γίνεις σύννεφο

**κι άστρο πικρό της χαραυγής – και σε γνωρίσει
η μάνα σου
που καρτερεί στην πόρτα».**

Και βέβαια δεν μπορούμε να ξεφύγουμε τον πειρασμό, να θυμηθούμε δηλαδή τον λυρισμό και την καθαρση που προσφέρει το μανιάτικο μοιρολόι. Μας έρχεται ακόμα στο νου ο θρήνος του Κωστή Παλαμά («Ο Τάφος») και ακόμα σιγοψιθυρίζουμε ριζίτικο κρητικό τραγούδι καθώς μπορούμε να κάνουμε ανάλογους συνειρμούς.

**« Έβαλε ο Θεός σημάδι - παλληκάρι στα Σφακιά
Κι ο πατέρας του στον Άδη - άκουσε μια
ντουφεκιά».**

Κι η φωνή του Νίκου Ξυλούρη αιωρείται στον αέρα. Άλλοτε πάλι μας ταξιδεύει με τον αέρα, τη μοσκοβολιά και το όνειρο.** Το φευγαλέο ονειρικό συναίσθημα είναι χαρακτηριστικό στο τραγούδι, στην ποίηση του Νίκου Γκάτσου. Το όνειρο και η λαχτάρα ανταμωμένα.

**« Φύσα αεράκι φύσα με – μη χαμηλώνεις ίσαμε
να δω γαλάζια εκκλησιά – Τσιρίγο και
Μονεμβασιά ».**

Ο λυρισμός του είναι δεμένος γενικά με την παράδοση και ιδιαίτερα με το δημοτικό τραγούδι, όπου και εκεί, όπως στα τραγούδια του Νίκου Γκάτσου, τα καλύτερα είναι τα πονεμένα, λες και ο ελληνικός λαός συνηθίζει να «διασκεδάξει» τραγουδώντας τους καημούς του και τις λαχτάρες του. Και μέσα σ' αυτούς τους καημούς του εμπλέκονται θαυμάσιες φυσικές περιγραφές και πανοραμικά ελληνικά τοπία. Χαρακτηριστική είναι και η ρομαντική διάθεση, ο συμβολισμός, η ονειρική διέγερση των τραγουδιών. Σύμβολά τους η θάλασσα, ο ουρανός, τα πανιά, τα πουλιά, το περιβόλι. Όλα έτοιμα για το ταξίδι...

**«Είχα μια θάλασσα στο νου – κι ένα περιβόλι
τ' ουρανού
την ώρα που άνοιγα πανιά – για την επάνω
γειτονιά».**

Τα τραγούδια του Νίκου Γκάτσου διακρίνονται για την ευαισθησία τους. Αυτή η ευαισθησία συχνά δεν έχει σχέση με την πραγματικότητα. Ο άνθρωπος ζει στο εξωπραγματικό όνειρό του, αφήνεται να ονειρεύεται. Μα, θα ρωτήσει κανείς, είναι εύκολο να διακρίνουμε ανάμεσα στο πραγματικό και στο φανταστικό; Κι εν τέλει συμφέρει κάτι τέτοιο; Κι η επιθυμία του, η λαχτάρα του τον κάνει να πετάει στα σύννεφα. Δεν εκφράζει συγκεκριμένες ρεαλιστικές ανάγκες.

** Ο Νίκος Γκάτσος ευτύχησε να μελοποιηθούν τα τραγούδια του από μεγάλους συνθετες και να τραγουδηθούν από πολύ αξιόλογους τραγουδιστές.

*«Θα φέρει η θάλασσα πουλιά – κι άστρα χρυσά
τ' αγέρι
να σου χαϊδεύουν τα μαλλιά – να σου φιλούν το
χέρι».*

Είναι και το παράπονο, η ανεκπλήρωτη επιθυμία, η ματαιωμένη αγάπη, που φαίνεται και κερδισμένη, να χάνει την αίγλη της.

*«Χάρτινο το φεγγαράκι – ψεύτικη η ακρογιαλιά
αν με πιστευες λιγάκι – θα 'ταν όλα αληθινά».*

Ιδιαίτερη κατηγορία τραγουδιών του Νίκου Γκάτσου είναι αυτή των λαϊκοφανών ή λαϊκότροπων. Τα λέμε έτσι διότι νομίζω πως αποτελούν ανάπτυξή τους και διατηρούν την ιδιαιτερότητά τους.

*«Κάτω στον Πειραιά, στα Καμίνια
φτώχεια, καλή καρδιά μα και γκρίνια
Μάζεψα μια βραδιά τα σαΐνια
κι ήρθα κρυφά τον παλιό μου καημό να σου πω».*

Εδώ το όλο κλίμα: ο ρυθμός, η μουσική, το περιεχόμενό του αγγίζει το λαϊκό. Πιο συγκεκριμένα εκφράζουν τη λαχτάρα, το όνειρο και τον καημό για την ανεκπλήρωτη αγάπη. Φαίνεται πως ο χώρος, η πόλη, η γειτονιά τραβάνε τον δημιουργό. Εδώ ο Πειραιάς και οι γειτονιές του.

*«Βρήκα στο δρόμο κάτι παιδιά – και τα ρώτησα
αν με θυμάσαι καμιά βραδιά – Πειραιώτισσα».*

Αυτή η αμφιβολία, η ερώτηση, γίνεται κάποτε αρνητική βεβαιότητα.

*«Όπου κι αν πας – την αγάπη παίρνεις
το σκοτάδι φέρνεις – και τη συννεφιά».*

Γίνεται έτσι έκφραση του λαϊκού δημιουργού. Κι ο Νίκος Γκάτσος γίνεται λαϊκός, με απλή σκέψη, κυρίως όταν υπερβαίνει την υπερρεαλιστική του επιρροή και ταξιδεύει τον αναγνώστη του και ακροατή του. Μάλιστα του υποβάλλει συναισθηματικές, ονειρικές καταστάσεις, εδώ βοηθούμενος από την υπερπραγματική του παροπλία, και τον αφήνει να προχωρήσει μόνος του. Κι αυτό είναι μια από τις αξίες του.

*Σα χαροπούλι ταπεινό – που δεν εγνώρισε ουρανό
και περπατάει στο χώμα*

*την ενδεκάτη εντολή – δεν τη σεβάστηκες πολύ
γι' αυτό πονάς ακόμα.*

*Κάνε λοιπόν υπομονή – τώρα που φως δε θα φανεί
κι ούτε θα 'ρθεί καράβι.*

*Την ενδεκάτη εντολή – την ξέρουν μόνο οι τρελοί
κι όλοι της γης οι σκλάβοι».*

Εδώ οι τρελοί κι οι σκλάβοι έχουν μια ιδιαίτερη σημασία. Ο Νίκος Γκάτσος, ως ποιητής και στιχουργός τραγουδιών είναι δεμένος με τον τόπο του, την Ιστορία του, γι' αυτό αγκαλιάζει, ως συνέχεια, τη δημοτική και λαϊκή παράδοση. Εκπέμπει έτσι το στίγμα του, το μήνυμά του.

*«Μπαρμπαγιάννη Μακρουγιάννη – δε μας τά
'γραψες καλά
δες ο Έλληνας τι κάνει – για να ανέβει πιο
ψηλά».*

Κάποτε γίνεται περισσότερο λυρικός, πονάει, οδύρεται λες μοιρολογάει.

*Πού το πάνε το παιδί – χελιδόνι στο κλουβί...
...πού το πάνε, τι του λένε – και τ' αδέρφια του
το κλαίνε...»*

Η βαθύτερη ουσία του λυρισμού είναι ο πόνος. Κι είναι οδυνηρή η διαπίστωση πως στο δημοτικό τραγούδι ο θρήνος γίνεται για κάτι που πέθανε, στο λαϊκό για κάτι που ζει ή κινδυνεύει να μη ζει.

*«Πρωτομαγιά – με το σουγιά – χαράζαν το
φεγγίτη
και μια βραδιά – σαν τα θεριά – σε πήραν απ' το
σπίτι».*

Κι άλλοτε με τους στίχους του μας υποβάλλει κοινωνικά θέματα, όπως

*Μια Κυριακή στην Κοκκινιά – στην παιδική μου
γειτονιά*

*είδα μια γριά χοντρομπαλού – που ο νους της
έτρεχε αλλού.*

Κι άλλοτε επανέρχεται σε προσφιλή του πρόσωπα και θέματα, συμπλέκοντας την παράδοση με τις αισθητικές του επιρροές.

*«Γεία σου, ρε Μάρκο Βαμβακάρη – της μοναξιάς
μου ουρανό...»*

*... που άνοιγες δρόμο στο φεγγάρι – κι έλεγες
δύσκολα το ναι ...»*

Η μοναξιά! Δεν είναι αυτή που αφετηρία της έχει την απαισιοδοξία, αλλά την ευαισθησία, το παράπονο του ποιητή. Ο ευαίσθητος ποιητής τραγουδάει τον καημό του, τον πόνο του. Κυρίως είναι λυρικός, μερικές φορές γίνεται και ελεγειακός, χωρίς ν' αναφέρει τον θάνατο. Ο Νίκος Γκάτσος στα τραγούδια του συνδέει την υπερρεαλιστική του παιδεία και τη δημοτική του καταβολή για να μας υποβάλει την ευαισθησία του και το συμβολισμό του σχετικά με τον καημό, τη λαχτάρα, την ανεκπλήρωτη επιθυμία, τη στραπατσarisμένη αξιοπρέπεια του ανθρώπου, καθώς ακούμε περιλυποί.

*Ο Σαμ, ο Τζων και ο Ιβαν – σε μαύρη
θάλασσα τραβάν*

*κρυφά να κουβεντιάσουνε – τον κόσμο να
μοιράσουνε».*

Δεν μας αφήνει όμως στον αδιέξοδο προβληματισμό:

*«Τώρα πετώ για της χαράς το πανηγύρι
τώρα πετώ για της χαράς μου τη γιορτή».*

Ο ποιητής και τραγουδοποιός Νίκος Γκάτσος κάνοντας υπέρβαση στην «υπερπραγματική» του θητεία κατορθώνει να μας τέρπει και να μας διδάσκει.

Harold Pinter

βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας 2005

Ο Χάρολντ Πίντερ, ένας από τους πιο σύνθετους και επαναστατικούς θεατρικούς συγγραφείς του μεταπολεμικού κόσμου, γεννήθηκε στο Λονδίνο το 1930.

Τα έργα του γνωρίζονται από τη χρήση συγκρατημένου λόγου, ηπίου ύφους, ολιγολογίας (μέχρι σιωπής), για να μεταφέρει την ουσία της σκέψεως ενός δραματικού προσώπου, η οποία συχνά βρίσκεται πολλές στρώσεις από κάτω και αντιφάσκει με τα λόγια του.

«Ο Μπους και ο Μπλερ θα έπρεπε να προσαχθούν στο Διεθνές Δικαστήριο Εγκλημάτων της Χάγης» - Χάρολντ Πίντερ

Γιος ενός εβραίου ράφτη ο Πίντερ μεγάλωσε στο Ηστ Εντ του Λονδίνου σε εργατική περιοχή. Σπούδασε υποκριτική στη Βασιλική Ακαδημία Δραματικής Τέχνης το 1948, αλλά διέκοψε σύντομα για να εργασθεί σε ένα θίασο ρεπερτορίου ως επαγγελματίας ηθοποιός. Ο Πίντερ περιόδευσε την Ιρλανδία και την Αγγλία με διάφορους θιάσους παίζοντας με το ψευδώνυμο David Baron μέχρι το 1959. Από το 1956 είχε αρχίσει να γράφει θεατρικά έργα.

Τα πρώτα δύο του έργα, *το Δωμάτιο* και

Ο βουβός σερβιτόρος, είναι μονόπρακτα που καθιέρωσαν το ύφος της κωμικής απειλής που εμφανίζεται αρκετά στα πρώιμα έργα του. Το πρώτο του μεγάλο έργο, το *Πάρτυ γενεθλίων*, (γράφηκε το 1958, έγινε ταινία το 1968) εθορύβησε τους θεατές στο Λονδίνο και κατέβηκε μετά από μία βδομάδα, αλλά αργότερα παίχτηκε στην τηλεόραση και ξανανέβηκε με επιτυχία στη σκηνή.

Μετά από ένα ραδιοφωνικό έργο του Πίντερ, τον *Ελαφρό Πόνο*, που διασκευάστηκε για το θέατρο, η φήμη του στερεώθηκε από το δεύτερο μεγάλο του έργο, το *Θυρωρό* (1960), που έγινε ταινία το 1963 και τον καθιέρωσε ως ένα ξεχωριστό συγγραφέα του τότε δημοφιλούς Θεάτρου του Παραλόγου. Το επόμενο έργο, *Η επιστροφή στο σπίτι* (1965) τον ανέβασε σε θέση δημιουργού μοναδικής δραματικής γλώσσας.

Επόμενα έργα όπως το *Τοπίο*, η *Σιωπή*, η *Νύχτα* (1969) και τα *Παλιά Χρόνια* (1971) στην πράξη εγκαταλείπουν τη σωματική δράση επί σκηνής. Οι τελευταίες επιτυχίες του περιλαμβάνουν την *Ουδέτερη Περιοχή* (1975) και την *Προδοσία* (1978). Από τη δεκαετία του 1970 και εδώ, ο Πίντερ σκηνοθετεί –και δικά του έργα και άλλων συγγραφέων.

Το βιβλίο του *Ποιήματα και Πρόζα* τυπώθηκε το 1978. Έγραψε και σενάρια ταινιών.

Τα θεατρικά έργα του Πίντερ ποικίλουν ως προς την αξία των χαρακτήρων, της πλοκής και του τέλους τους, αλλά είναι έργα με αναμφισβήτητη δύναμη και πρωτοτυπία. Κατά κανόνα αρχίζουν με δύο πρόσωπα, των οποίων οι στερεότυπες σχέσεις και οι ρόλοι αναστατώνονται από την είσοδο ενός τρίτου και οι θεατές βλέπουν τη ψυχική ισορροπία του ζεύγους να διασπάται καθώς οι φόβοι τους, η ζήλια, τα μίσση, οι προκαταλήψεις και η μοναξιά αναδύονται κάτω από μια περιέργη, αλλά συνηθισμένη συνομιλία.

Ο διάλογος έχει κεντρική σπουδαιότητα στα έργα του Πίντερ και είναι ίσως το κλειδί για την πρωτοτυπία του. Οι ομιλίες, οι δισταγμοί και οι παύσεις αποκαλύπτουν την αποξένωση, τη δυσχέρεια επικοινωνίας και τα πολλά επίπεδα που μπορεί να περιέχονται σε κάποιες εκ πρώτης όψεως αβλαβείς φράσεις...

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΟΥ ΠΑΡΑΛΟΓΟΥ

Μετά τον πόλεμο διάθεση απογοήτευσης και σκεπτικισμού εκφράσθηκε με παράξενους τρόπους από ένα αριθμό ξένων θεατρικών συγγραφέων που ζούσαν στο Παρίσι. Αν και δεν θεωρούσαν τους εαυτούς τους ως ανήκοντες σε ένα επίσημο κίνημα, είχαν μια κοινή πεποίθηση ότι η ανθρώπινη ζωή ήταν στην ουσία χωρίς νόημα ή σκοπό και ότι αληθινή επικοινωνία δεν ήταν πια δυνατή. Ο άνθρωπος είχε βυθιστεί σε μια κατάσταση παράλογου (ο όρος οφείλεται στον Γάλλο υπαρξιστή συγγραφέα και φιλόσοφο Αλμπέρ Καμύ). Μερικά από τα πρώτα έργα του θεάτρου του παραλόγου, όπως ονομάστηκε η σχολή, εξέφραζαν ανησυχία για την απαξίωση της γλώσσας: η *Φαλακρή τραγουδίστρια* του Ευγένιου Ιονέσκο και η *Επιδρομή* του Άρθουρ Αντάμοβ (έργα του 1950) και το έργο του Σάμουελ Μπέκετ *Περιμένοντας τον Γκοντό* του 1953. Όμως το πνεύμα του παραλογισμού μπορεί να ανιχνευθεί πίσω στο 1896, όταν γράφτηκε το έργο *Ubu roi* του αναρχικού Alfred Jarry.

Η λογική δομή και ο ρασιοναλισμός εγκαταλείφθηκαν από τη σχολή του παράλογου για να δημιουργηθεί ένας κόσμος αβεβαιότητας, όπου οι καρέκλες μπορούσαν να πολλαπλασιάζονται χωρίς φανερό λόγο και οι άνθρωποι να μετατρέπονται κατά ανεξήγητο τρόπο σε ρινόκερους. Αργότερα οι συγγραφείς του παράλογου περιέλαβαν τον Βρετανό Χάρολντ Πίντερ και τον Αμερικανό Έντουαρντ Άλμπερτ, αν και το κίνημα στη δεκαετία του 1960 είχε σχεδόν καεί από μόνο του.

Πηγή: Encyclopædia Britannica

~~~~~  
Γραμμένη στα κινέζικα, η λέξη κρίση συντίθεται από δύο χαρακτήρες – ο ένας αντιπροσωπεύει τον κίνδυνο και ο άλλος την ευκαιρία.

--John F. Kennedy

Από κοσμικής απόψεως, δεν υπάρχει πιο μεγάλο λάθος από το να έχει κανείς πάντα δίκιο.

– Samuel Butler, *Note-Books*, 1912

## ΓΙΑ ΝΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΤΕ ΕΓΚΑΙΡΩΣ ΕΝΑ ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ ΚΑΙ ΝΑ ΣΩΣΤΕ ΜΙΑ ΖΩΗ ! ΜΑΘΕΤΕ ΤΑ 3 ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ

Σε ένα μπάρμπεκιου μία γυναίκα σκόνταψε και έπεσε κάτω. Βεβαίωσε τους πάντες ότι ήταν εντάξει (προσφέρθηκαν να καλέσουν ασθενοφόρο) και ότι απλά σκόνταψε σε κάποιο τούβλο εξαιτίας των καινούργιων της παπουτσιών. Αφού σηκώθηκε της έδωσαν ένα άλλο πιάτο με φαγητό. Παρά το γεγονός ότι η Ingrid φαινόταν λίγο ταραγμένη, συνέχισε να απολαμβάνει το υπόλοιπο της βραδιάς. Λίγο αργότερα ο σύζυγος της Ingrid τηλεφώνησε να ειδοποιήσει όλους ότι είχε πάει τη σύζυγό του στο νοσοκομείο (η Ingrid πέθανε στις 6 τα ξημερώματα). Είχε υποστεί εγκεφαλικό επεισόδιο στο μπάρμπεκιου και δεν στάθηκε δυνατό από κανέναν να το αντιληφθεί. Αν κάποιος είχε καταλάβει τα συμπτώματα ότι επρόκειτο για εγκεφαλικό ίσως η Ingrid να ήταν μαζί μας σήμερα.

Ένας νευρολόγος είπε ότι εάν του φέρουν ένα θύμα εγκεφαλικού μέσα σε 3 ώρες μπορεί να αντιμετωπίσει τις επιδράσεις ενός εγκεφαλικού. Το κλειδί είναι να αναγνωρίσουμε, να υποπτευθούμε το εγκεφαλικό και να βρεθούμε κοντά στον ασθενή μέσα σε 3 ώρες. Καμιά φορά τα συμπτώματα ενός εγκεφαλικού είναι δύσκολο να αναγνωριστούν. Δυστυχώς η έλλειψη επίγνωσης προκαλεί καταστροφή. Οι γιατροί λένε τώρα ότι οποιοσδήποτε, χωρίς ιατρική εκπαίδευση, μπορεί να αναγνωρίσει ένα εγκεφαλικό επεισόδιο, ζητώντας από τον/την ασθενή να κάνει τις 3 ακόλουθες απλές ενέργειες:

1. Ζητήστε από τον ασθενή ΝΑ ΧΑΜΟΓΕΛΑΣΕΙ.

2. Ζητήστε του/της να ΣΗΚΩΣΕΙ ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ ΧΕΡΙΑ (ΜΠΡΑΤΣΑ).

3. Ζητήστε του / της ΝΑ ΠΕΙ ΜΙΑ ΑΠΛΗ ΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ π.χ.

....."Κάνει πολύ καλό καιρό σήμερα". Εάν δεν μπορεί να κάνει οποιαδήποτε από τις 3 αυτές ενέργειες, καλέστε το 166 αμέσως και περιγράψτε τα συμπτώματα.

Το έστειλε ο κ. Νίκος Ιωαννίδης

## Η σελίδα της Ξένιας

### Από τα γραπτά του Aldous Huxley

Μετά από τη σιωπή, αυτό που είναι πλησιέστερα για να εκφράζει το ανέκφραστο είναι η μουσική.

– *Aldous Huxley, "Music at Night", 1931*

Υπάρχει μόνο μια γωνιά στο σύμπαν που μπορείς να είσαι βέβαιος ότι μπορεί να βελτιωθεί, κι αυτή είναι ο εαυτός σου.

Η πείρα δεν είναι αυτά που συμβαίνουν στον άνθρωπο. Είναι αυτά που κάνει με ό,τι του συμβαίνει.

*Aldous Huxley, "Texts and Pretexts", 1932*

Η ευτυχία δεν έρχεται με την συνειδητή επιδίωξη της ευτυχίας. Είναι γενικώς το παραπροϊόν άλλων δραστηριοτήτων.

### O. K.

Αν πραγματικά μπορούσες να αποδεχθείς ότι δεν είναι όλα εντάξει στη ζωή σου, θα σταματούσες να εξηγείς ότι όλα είναι εντάξει.

Αν σταματούσες να εξηγείς ότι όλα είναι εντάξει, θα έφθανες στο συμπέρασμα ότι είναι εντάξει να μην είναι όλα εντάξει.

Αν συμφωνούσες στο ότι ήταν εντάξει να μην είναι όλα εντάξει,

θα κατέληγες στο ότι είναι εντάξει όπως είσαι τώρα,

Είσαι εντάξει, κατάλαβες;

– Werner Erhard

### ΟΠΩΣ Σ' ΕΝΑ ΚΗΠΟ

Το μυαλό του ανθρώπου μπορεί να παρομοιασθεί με κήπο, ο οποίος ίσως να είναι επιμελώς καλλιεργημένος ή παρατημένος σε άγρια κατάσταση. Όμως είτε καλλιεργημένος είτε παραμελημένος, πρέπει να παράγει κάτι και θα παράγει κάτι.

Αν δεν πέσουν χρήσιμοι σπόροι στον κήπο, τότε θα πέσει μέσα αφθονία ξένων και άχρηστων σπόρων και θα συνεχίσουν ν' αναπαράγουν το δικό τους είδος.

~~~~~

Μελέτα τώρα το επόμενο βήμα

Να βρίσκεσαι πάντα λίγο πιο μπροστά από τις καταστάσεις είναι ένα μυστικό για τις δουλειές σου.

Καιρός για να φτιάξεις τα κεραμίδια είναι όταν υπάρχει ήλιος.

Έτσι, κάνε κάτι πριν έρθει η ανάγκη να γίνει. Αντί να έχεις ανησυχία από πριν, ας γίνει αυτό θέμα σκέψης και σχεδιασμού από πριν. Τοποθετήσου πιο μπροστά από τα γεγονότα κι αυτή είναι η καλύτερη θέση. Παίρνεις πλεονέκτημα απέναντι σε κάθε περίπτωση μέσω του παράγοντος χρόνος. Όταν σκέφτεσαι από πριν για κάθε δράση που πλησιάζει, θα είσαι σε πλεονεκτική θέση. Και θα κερδίζεις. Αν κάνεις από πριν ό,τι χρειάζεται, όλες οι αντίξοες περιστάσεις θα είναι με το μέρος σου.

ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΣΥΖΥΓΟΥ ΜΕ ΑΓΓΕΛΙΑ

ΨΑΡΑΣ: Ζητείται σύζυγος που να ξέρει να ράβει, να σκαλίζει, να πλένει, να μαγειρεύει σκουλήκια και να καθαρίζει ψάρια. Πρέπει να έχει και βάρκα με μηχανή. Παρακαλώ αποστείλατε φωτογραφία της βάρκας.

ΕΜΠΟΡΟΣ: Προσφορά-ευκαιρία μιας ζωής να αποκτήσετε το αληθινό και το γνήσιο. Ένας από τους ωραιότερους και εξυπνότερους εργένηδες αναζητεί σύζυγο και μπορεί να είσθε εσείς η τυχερή που θα διαλέξει! Έχει σπίτι, αυτοκίνητο και επιτυχημένη καριέρα!

ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ: Υπάρχει ζήτηση συζύγου. Αν και η προσφορά δεν είναι πρόβλημα, οι απαιτήσεις μου είναι μεγάλες. Όμως η ελαστικότητα των αξιώσεών μου δεν θα γίνονταν πολύ βαριά επιφόρτιση του εθνικού συμφέροντος.

ΠΙΛΟΤΟΣ: Ζητείται σύζυγος για κοινές πτήσεις στη ζωή. Αιτήσεις μόνο από υποψήφιος κάποιου ύψους. Δεν πρέπει να έχει το κεφάλι στα σύννεφα, αλλά να πατά γερά στη γη. Η καρδιά της να στρέφεται σε μακριά πορεία. και οφείλει απολύτως να είναι αεροδυναμικώς σταθερή.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑΣ: Επιθυμώ να ταξιδέψω για να συναντήσω προοπτική συζύγου.

Σ. Σ.

Μικρά νέα και περίεργα, αλλ' όχι ασήμαντα

Η πράσινοι της Ουκρανίας

Τον περασμένο Απρίλιο, με την ευκαιρία της Ημέρας της Γης 2005, στην Ουκρανία το παγκόσμιο Δίκτυο Earth Day και η Οργάνωση Mama-86 ένωσαν τις δυνάμεις τους και οργάνωσαν την πιο μεγάλη περιβαλλοντική εκδήλωση στην ιστορία της Ουκρανίας. Η Πράσινη Επανάσταση συνάντησε την Πορτοκαλί Επανάσταση και το γεγονός είλκυσε 150.000 άτομα.

Το σφρίγος της δημοκρατίας που γεννιέται σ' αυτή τη χώρα κατευθύνθηκε προς την υπογράμμιση των θεμάτων προστασίας του περιβάλλοντος επί μία ολόκληρη ημέρα. Συγχρόνως ξεκίνησε μια εκστρατεία για να ψηφιστούν νόμοι σχετικοί με το σοβαρό πρόβλημα της χώρας: τη διάθεση των σκουπιδιών.

Ο καφές και οι αντιοξειδωτικές ουσίες

Ο Bjorn Carey, συντάκτης του περιοδικού Live Science γράφει για μια μελέτη που απέδειξε ότι ο καφές είναι η κύρια πηγή αντιοξειδωτικών ουσιών στην Αμερική. Μερικοί επιστήμονες εξεπλάγησαν με αυτό το εύρημα, επειδή είναι γνωστό ότι τα φρούτα και τα λαχανικά είναι οι πρώτες πηγές αντιοξειδωτικών, δηλαδή των χημικών ουσιών που προλαμβάνουν την καταστροφή των κυττάρων του σώματος.

Όπως εξηγεί ο Joe Vinson του Πανεπιστημίου Scranton, σημασία έχει και η συχνότητα της πρόσληψης, γι' αυτό όλα τα άλλα που τρώνε οι Αμερικανοί έρχονται πολύ πίσω εν σχέσει με τον καφέ ως προς την πρόσληψη αντιοξειδωτικών. Αυτό ισχύει και για τον καφέ ντεκαφεϊνέ.

Μην το παρακάνετε, δυο φλυτζάνια είναι αρκετά. Αν δεν σας αρέσει ο καφές, δοκιμάστε το τσάι. Έρχεται δεύτερο ως πηγή αντιοξειδωτικών ουσιών. Οι επόμενες πηγές είναι οι μπανάνες, τα ξερά φασόλια και το καλαμπόκι. Φυσικά είναι προτιμότερο να τρώει κανείς αρκετά λαχανικά και φρούτα αφού, εκτός των αντιοξειδωτικών είναι και πηγή βιταμινών, αλάτων και φυτικών ινών.

Οι αντιοξειδωτικές ουσίες βοηθούν στην πρόληψη των καρδιοπαθειών και του καρκίνου και γενικά εξουδετερώνουν ελεύθερες χημικές ρίζες, που είναι απειλή για την υγεία.

ΠΗΓΗ: American Chemical Society.

Αυλικός μπατσίζει πριγκίπισσα

Αύγουστος AM ET - Η πριγκίπισσα-κόρη του βασιλιά της Σουαζιλάνδης, μιας χώρας που βρίσκεται μεταξύ Νότιας Αφρικής και Μοζαμβίκης, πήρε το μεριδίό της από τους μπάτσους, που έδωσε ένας αυλικός στα κορίτσια, που γιόρταζαν μια παραδοσιακή γιορτή των παρθένων. Μεταξύ αυτών που έφαγαν ξύλο και διαμαρτυρήθηκαν στους δημοσιογράφους, ήταν και η βασίλισσα της ομορφιάς Μις Σουαζιλάνδη. Το ξύλο ήταν η τιμωρία τους, που δεν τον άκουσαν όταν τις είπε να μη θορυβούν τόσο...

Χιλιάδες κορίτσια χόρευαν ενώπιον του βασιλιά της χώρας Mswati. Η γιορτή αυτή είναι και ευκαιρία για τον Μονάρχη να διαλέγει κάθε φορά άλλη μία σύζυγο (εφέτος είχε κιάλας δώδεκα).

Τα κορίτσια τραγουδούσαν και κρατούσαν τεράστια καλάμια για να τα προσφέρουν στην Βασίλισσα Μητέρα, που είναι γνωστή και ως η Μεγάλη Ελεφαντίνα.

Ο Βασιλιάς κατηγορείται από επικριτές του, επειδή διέστρεψε το πνεύμα της γιορτής των παρθένων, ενθαρρύνει την πολυγαμία, αδιαφορεί για τη φτώχεια του λαού και για τη νόσο AIDS, που έχει προσβάσει το 40% του πληθυσμού των ενηλίκων στη μικρή αυτή χώρα.

Πόσο καιρό προγραμματίζετε τη ζωή σας μετά τη σύνταξη;

Υπολογίστηκε ότι οι εργαζόμενοι ξοδεύουν 16 φορές περισσότερο καιρό για να διαλέγουν ρούχα (145,6 ώρες το χρόνο) παρά για να προγραμματίσουν τη ζωή τους μετά τη σύνταξη.

Πόσο καιρό χρειάστηκε ο βουλευτής Lionel N. Rothschild για να ορκιστεί;

Το πρώτο μέλος του βρετανικού κοινοβουλίου που ήταν εβραίος, ο Lionel Nathan Rothschild της γνωστής οικογένειας τραπεζιτών, χρειάστηκε **έντεκα χρόνια** για να δώσει τον όρκο του. Έπρεπε, πριν λάβει την έδρα του, το Κοινοβούλιο να του επιτρέψει να δώσει όρκο με τρόπο αποδεκτό στην εβραϊκή του πίστη. Κι αυτό ωστόσο γίνεται πήρε καιρό...

Η μοναχή που πέθανε για την Αμαζονία

του Tom Gibb, BBC Ράδιο 4, Βραζιλία,

Ανταπόκριση της 15^{ης} Δεκεμβρίου 2005.

Η Ντόροθου Σταγκ, που μας καλωσόριζε στο σπίτι της, ήταν μια μικροκαμωμένη γριούλα 71 ετών. Είχε κάτασπρα μα-

λιά, μεγάλα ματογουάλια, κόκκινα μάγουλα και πλατύ χαμόγελο. Αλλ' είχε και μια λάμψη στα μάτια, που έδειχνε πεποι-

θήσεις, αφοσίωση και μεγάλη δύναμη. Μόλις κάθησα την πρώτη φορά, με κοίταξε κατευθείαν στα μάτια και με ρώτησε ήσυχα: «Λοιπόν, με τίνοσ το μέρος είσαι;»

Η ίδια η Αδελφή Δωροθέα δεν είχε αμφιβολία για τη δική της θέση στις γραμμές μάχης που είχαν διαγραφεί επάνω στο μέλλον της Αμαζονίας. Ήταν, το είπε, υπέρ των συμφερόντων της μεγάλης πλειοψηφίας των φτωχών Βραζιλιάνων, που ζουν εκεί. Ώρες ώρες, σχεδόν ψιθυριστά, μιλούσε με πάθος για τα τριάντα χρόνια που είχε περάσει προσπαθώντας να βελτιώσει τη ζωή των πάμφτωχων μεταναστών, που πηγαίνουν στην Αμαζονία, και να τους διδάξει να ζουν με το δάσος αντί να το καταστρέφουν. Περιέγραψε τις εταιρείες των ξυλεμπόρων, που έρχονταν στην μακρινή πόλη του Αναπού, όπου έμενε, και έκοβαν τα δέντρα του δάσους παράνομα. Και μιλούσε για τη διαφθορά. Αυτή ήταν η ιστορία που κι εγώ ερευνούσα.

Επιδότηση σκανδάλου

Μερικοί από τους πιο ισχυρούς πολιτικούς από την πολιτεία Παρά της Αμαζονίας εδιώχθηκαν από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση με την κατηγορία της κλοπής 1,8 εκατομμυρίων δολλαρίων από τα χρήματα της αναπτύξεως. Είχαν στήσει αγροτικά προγράμματα με κύριο σκοπό να σσεπώσουν μεγάλες κρατικές επιχορηγήσεις. Οι ανακριτές μάς σύστησαν να μιλήσουμε στην Αδελφή Ντόροθου, μια από τις τοπικές πηγές των πληροφοριών τους. Έτσι ταξιδέψαμε στο Αναπού, με δύο αεροπορικές πτήσεις και οδήγηση μιας μέρας στον άστρωτο παναμαζόνιο αυτοκινητόδρομο. Θυμάμαι την κατάπληξη που αισθάνθηκα βλέποντας ένα τοπίο με σχεδόν κανένα ορατό δέντρο, κάτι

που δεν περίμενα στο μέσον του μεγαλύτερου δάσους της γης.

Γύρω από το Αναπού βλέπαμε πού πήγαν μερικά λεφτά από αυτά που προορίζονταν για την ανάπτυξη: κτήματα αγελαδοτροφίας χωρίς αγελάδες, φυτείες καφέ χωρίς καφέ, και οπωρόκηποι χωρίς δέντρα.

Αυτό που εξόργιζε την αδελφή Ντόροθου πιο πολύ ήταν ότι όλα τα χρήματα για ανάπτυξη είχαν πάει σε μεγάλα προγράμματα γεωργίας, και δεν βοηθούσαν τις εκατοντάδες χιλιάδων των φτωχών οικογενειών που είχαν εγκατασταθεί στην περιοχή.

Απειλές και δολοφονίες

Έκανε πάρα πολλή ζέστη. Η Αδελφή Ντόροθου είχε πει ότι το κλίμα άλλαζε. Η εποχή της ξηρασίας διαρκούσε περισσότερο, η πτώση βροχής λιγότευε και ο καύσωνας εμπόδιζε τους ανθρώπους να εργασθούν την ημέρα.

Οι πιο πολλοί από αυτούς που μας μίλησαν ανησυχούσαν για τη δράση της «άγρυπνης βίας». Περισσότεροι από 500 ηγέτες των αγροτών και άλλοι ενεργοί πολίτες είχαν δολοφονηθεί στην πολιτεία Παρά της Αμαζονίας κατά την τελευταία εικοσαετία και σχεδόν καμία υπόθεση δεν έφτασε στα δικαστήρια.

Η ίδια η αδελφή Ντόροθου είχε δεχθεί απειλές για τη ζωή της. Και δολοφονήθηκε το Φεβρουάριο του 2005. Σε μαγνητοφωνημένες ομολογίες τους προς την αστυνομία οι δύο δολοφόνοι της περιέγραψαν πώς την εξετέλεσαν με πιστόλι καθώς διάβαζε την Αγία Γραφή. Ένας απ' αυτούς είπε ότι την πυροβόλησε ευρισκόμενος εν αμύνη, γιατί νόμισε ότι η Βίβλος ήταν περίστροφο! Οι ανακριτές ελπίζουν ότι οι καταδίκες των δολοφόνων θα ανοίξουν το δρόμο για τη δίκη τριών ακόμα ανδρών, απ' τους οποίους οι δύο είναι μεγαλοκτηματίες, επειδή αναφέρεται ότι πρόσφεραν περισσότερα από 18.000 δολάρια για το φόνο της Ντόροθου Σταγκ.

Οι αγωνιστές για τα ανθρώπινα δικαιώματα βλέπουν το γεγονός ως κλειδί δοκιμής για το ερώτημα, αν η Βραζιλία μπορεί ή όχι να σταματήσει την «άγρυπνη βία» που βαδίζει χέρι με χέρι με την καταστροφή του μεγάλου δάσους....

Μετά τη δολοφονία κάποιος μεγαλοϊδιοκτήτης της γης μου μιλούσε για την αδελφή σαν να ήταν επικίνδυνος ξένος πράκτορας. Ειρωνεία! Οι πιο πλούσιοι εθνικιστές είναι αυτοί που πουλάνε ξυλεία σε πολυεθνικές εταιρείες!

Στο χώρο των φαρμάκων

Αυξάνεται η διάδοση μεθαμφεταμίνης (meth) στις ΗΠΑ

του Brad Knickerbocker, συντάκτη του *Christian Science Monitor*, 15-7- 2005

Σε μια πόλη του Όρεγκον μια μέρα ένα νήπιο με φασκιάς κι ένα μπλουζάκι βρέθηκε να περπατάει σ' ένα πολυσύχναστο δρόμο. Όταν η αστυνομία έκανε έρευνα, βρήκε ότι το αγοράκι, 16 μηνών, το είχαν παρατήσει οι γονείς του, που κοιμόνταν και κατόπιν συνελήφθησαν για παράνομη κατοχή μεθαμφεταμίνης. Μερικές εβδομάδες νωρίτερα η αστυνομία ερευνούσε για καταγγελία, ότι κορίτσια σ' ένα σχολείο του Σάλεμ (της ίδιας πολιτείας) έπαιρναν μεθαμφεταμίνη. Σ' όλη τη χώρα (ΗΠΑ) οι διωκτικές αρχές λένε ότι η χρήση μεθαμφεταμίνης έχει πάρει διαστάσεις επιδημίας. Υπολογίζεται αρμοδίως ότι σήμερα υπάρχουν 1,5 εκατομμύριο τακτικοί χρήστες της ουσίας αυτής στις ΗΠΑ. Για το 2003 μια εθνική έρευνα υπολόγισε ότι 12,3 εκατομμύρια Αμερικανοί είχαν δοκιμάσει μεθαμφεταμίνη τουλάχιστον μια φορά.

Οι επιπτώσεις περιλαμβάνουν και τα θύματα κλοπών, προκειμένου οι εθισμένοι να συνεχίσουν τον εθισμό τους, και εγκαταλείψεις, παραμελήσεις και κακοποιήσεις παιδιών. Μια άλλη έρευνα σχετική με τη νομοθεσία βρήκε ότι 10% των χρηστών διδάχτηκαν τη χρήση ΜΕΘ από τους γονείς τους ή άλλο μέλος της οικογενείας. Το ότι ο αριθμός των χρηστών-γυναικών, που συλλαμβάνονται για μια εγκληματική ενέργεια είναι υπερδιπλάσιος των ανδρών δίνει την κοινωνική διάσταση –για τα παιδιά– αυτής της εξάρτησης. (Το φάρμακο έχει επίδραση και στο βάρος του σώματος).

Σε ένα σεμινάριο στο Πόρτλαντ ο βοηθός του τσάρου για τα ναρκωτικά στο Λευκό Οίκο Scott Burns ονόμασε τη μεθαμφεταμίνη «το πιο καταστρεπτικό, επικίνδυνο και φοβερό φάρμακο που παρουσιάστηκε εδώ και πολύ καιρό». Και όσοι μάχονται στην πρώτη γραμμή στον πόλεμο κατά των εξαρτησιογόνων φαρμάκων συμφωνούν. Οι συλλήψεις που σχετίζονται με την ΜΕΘ έχουν αυξηθεί κατά 87% τα τελευταία τρία χρόνια....

Από το Μεξικό εισαγόταν ψευδοεφεδρίνη ως φάρμακο για το κρυολόγημα και κατόπιν σε εργαστήρια μετατρεπόταν σε μεθαμφεταμίνη. Η διαδικασία αφήνει επί τόπου ισχυρά δηλητήρια ως χημικά παραπροϊόντα των εργαστηρίων.

Το φάρμακο στατίνη και η επίδρασή του σε περιπτώσεις ανοίγας ή νόσου Alzheimer

Το φάρμακο atorvastatin, που μειώνει τη χοληστερίνη, πιθανώς ενισχύει την ικανότητα σκέψης και βελτιώνει τα ψυχιατρικά συμπτώματα σε ανθρώπους με ήπια ή μέτρια νόσο Alzheimer σύμφωνα με μία πρόδρομη εργασία. Η μικρή αυτή έρευνα περιλάμβανε 67 ασθενείς με νόσο Alzheimer, οι οποίοι έπαιρναν ή atorvastatin ή placebo (ψεύτικο φάρμακο). Εξήντα τρεις από τους ασθενείς εξετάστηκαν για αξιολόγηση μετά τρεις μήνες, 56 στους έξι μήνες, 48 στους 9 μήνες και 46 σ' ένα χρόνο.

Οι ασθενείς αξιολογήθηκαν με συνήθεις μετρήσεις νοητικής λειτουργίας, ψυχιατρικών συμπτωμάτων και ικανότητας να αντεπεξέλθουν σε κοινές δραστηριότητες της καθημερινής ζωής. Επίσης οι ερευνητές μετρούσαν τυχόν αλλαγές στα επίπεδα χοληστερίνης στο αίμα.

Οι επιστήμονες του Sun Health Research Institute στο Sun City της Αριζόνας ενήργησαν τη μελέτη με βάση την υπόθεση ότι η αμυλοειδής-βήτα πρωτεΐνη εναποτίθεται στον εγκέφαλο –τεκμήριο της ν. Alzheimer– και αυξάνει τα επίπεδα της χοληστερίνης στο αίμα. Προηγούμενες έρευνες έχουν καταλήξει στην πιθανότητα τα φάρμακα με στατίνη να μειώνουν τον κίνδυνο εμφάνισης νόσου Alzheimer αργότερα.

«Βρήκαμε ότι καθημερινή χορήγηση 80 χιλιοστών atorvastatin calcium μειώνει σημαντικά την κυκλοφορούσα χοληστερίνη και ίσως έχει ανασταλτική επίδραση στην σταδιακή ελάττωση της νοητικής λειτουργίας και συμπεριφοράς, που αναμένεται σε περιπτώσεις ήπιας ή μέτριας νόσου Alzheimer», κατέληξαν οι ερευνητές.

«Σε μια πρόδρομη έρευνα δεν περιμέναμε μεγάλες διαφορές, αλλά τα πλεονεκτήματα που διαπιστώθηκαν τείνουν να υποστηρίζουν τη λογική του πειράματος», έγραψαν οι επιστήμονες.

Τώρα εκτελούνται δύο μεγάλες δοκιμές για περαιτέρω διερεύνηση των πιθανών ευεργετικών επιδράσεων της θεραπείας με atorvastatin σε ασθενείς με νόσο Alzheimer.

Την έρευνα χρηματοδότησε το Ινστιτούτο Μελέτης Γήρατος, η φιλανθρωπική οργάνωση Estee Lauder και η εταιρεία Pfizer.

Πώς γεννήθηκε το Όρατον

Ο Εφευρέτης του «Όρατον» μουσικοσυνθέτης Σταύρος Λαδάς, γνωστός από τα συγκροτήματα της χρυσής δεκαετίας 1960 – '70 Sover group και Vikings – με μεγάλες επιτυχίες όπως το «Αγόρι μου γλυκό» (Έλενα- Sover group), «Everything's all right» (Vikings) καθώς και από μεταγενέστερες δουλειές στην τηλεόραση της ΕΤ1 (σήριαλ), αφιέρωσε 22 χρόνια για να εφεύρει και να τελειοποιήσει το «Όρατον».

Το μουσικό όργανο Όρατον, εφεύρεση ελληνική

Από τα εφηβικά του χρόνια είχε οραματισθεί ένα έγχορδο μουσικό όργανο αυτοσυνοδομένο (δηλαδή να υπάρχει η δυνατότητα ταυτόχρονης συνοδείας της μελωδίας με συγχορδίες και μπάσο).

Η προσπάθεια εφεύρεσης ενός τέτοιου μουσικού οργάνου είχε ξεκινήσει από πολύ παλιά, όπως αποδεικνύει έρευνα που έγινε στα γραφεία διπλωμάτων στις ΗΠΑ και στη Ευρώπη. Το 1948 ο P. M. Salivan (αμερικανική ευρεσιτεχνία αρ. 2504752) είχε πετύχει να παίζει ταυτόχρονα μελωδία και συγχορδίες, αλλά με την δυνατότητα *μόνο δύο συγχορδιών και όχι όλων*, όπως έχει το «Όρατον». Επίσης πολύ παλιά, πριν από το 1900, ο Μακιάφερι (αμερικανική ευρεσιτεχνία) είχε πετύχει το ίδιο, *αλλά μόνο με μια ανοιχτή συγχορδία*. Τελικά ο Σταύρος Λαδάς τα κατάφερε και, με την πολύτιμη βοήθεια στον κατασκευαστικό τομέα του πολύπειρου και εμπνευσμένου οργανοποιού και μουσικού ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΟΡΔΑ, το «Όρατον» έγινε πραγματικότητα και μπορεί να παίζει ταυτόχρονα μελωδία, μπάσο και συγχορδίες (όλες τις συγχορδίες) σε όλες τις τονικότητες. Φέρει πέντε χορδές για τη μελωδία και εννέα χορδές για τις συγχορδίες. Στο επάνω μέρος του οργάνου (καραούλο) υπάρχουν έξι αυξομειωτές τονικότητας (δίπλωμα ευρεσιτεχνίας τροποποίησης αριθ. 1003809 του Σταύρου Λαδά) για άμεση αλλαγή συγχορδιών με μία απλή κίνηση: πάνω-κάτω.

Το «Όρατον» παράγει ένα νέο ηχόχρωμα παγκόσμια μοναδικό!

Οι μελωδικοί και βελούδινοι ήχοι του γαληνεύουν, ηρεμούν και επιδρούν ευεργετικά τόσο στο φυσικό, όσο και στο αστρικό σώμα του ανθρώπου, όπως δηλώνει και το διεθνές όνομά του (AURATON), που έχει σχέση με την ελληνική λέξη *αύρα*.

Το κούρδισμα του οργάνου στις χορδές, που αφορούν στη μελωδία, είναι σε τέταρτες (διαστήματα αρχαίας ελληνικής μουσικής).

Το μουσικό όργανο «Όρατον» μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε όλα τα είδη μουσικής και να οδηγήσει τους μουσικοσυνθέτες σε μια νέα μουσική διάσταση.

Περισσότερες πληροφορίες για το όργανο παρέχονται στα τηλέφωνα

210 9426025 και 210 5980884.

Το έστειλε ο συνδρομητής Βαγγέλης Ζαμπέλης

Ιστορίες αγάπης και θάρρους

Θέλω να σας βοηθήσω του Bill Warren

Το 2002 η γυναίκα μου και εγώ ταξιδεύαμε με ένα άλλο ζεύγος για διακοπές στην Αυστραλία και μετά στο Τόκιο της Ιαπωνίας. Μολονότι συναντήσαμε πολλούς εξαιρετικούς ανθρώπους μεταξύ των τουριστών και των εντοπιών, οι παρακάτω δύο πράξεις καλοσύνης στην Ιαπωνία παραμένουν πάντα στο νου μας:

Είχαμε κλείσει δωμάτια για να μείνουμε σ' ένα παραδοσιακό ξενοδοχείο (ryokan) στην περιοχή Ασακούσα του παλιού Τόκιο. Μας είχαν βεβαιώσει ότι ο νυχτερινός υπεύθυνος του ξενοδοχείου μιλούσε αγγλικά και ότι θα ήταν εκεί μέχρι τις 11 μ.μ., άρα θα μπορούσαμε να του τηλεφωνήσουμε από το σταθμό του τραίνου της Ασακούσα, για να μας δώσει οδηγίες, πώς να πάμε.

Το φράγμα της γλώσσας δυσκόλεψε τους τέσσερις μας να βρούμε το σωστό τρένο που θα μας πήγαινε από το αεροδρόμιο στην Ασακούσα. Ευτυχώς χάρις σ' ένα ευγενικό υπάλληλο, που πουλούσε εισιτήρια, καταφέραμε να πάρουμε το τελευταίο τρένο για τον προορισμό μας.

Αλλά, επειδή μόνο οι δυο από μας στεκόμαστε στην σειρά για εισιτήρια, ο υπάλληλος παρεξήγησε και μας έδωσε μόνο δυο εισιτήρια αντί για τέσσερα. Κρατώντας τα εισιτήρια (που νομίζαμε πως είναι τέσσερα) οι δυο άντρες βρήκαμε τις γυναίκες μας και ξεκινήσαμε για την αποβάθρα του τραίνου. Μετά από τριάντα βήματα, ο υπάλληλος κατάλαβε ότι μας έλειπαν δυο εισιτήρια, άφησε τη θυρίδα του και έτρεξε να μας βρει για να πάμε να πάρουμε και τα άλλα εισιτήρια.

Δεν χρειάζεται να πω πόση εντύπωση μας έκανε η προσοχή και η έγνοια του υπαλλήλου (άν και το γεγονός ενόχλησε ίσως τους άλλους που περίμεναν στη μεγάλη ουρά). Ακόμα σκεφτόμαστε ποιοι από τους τέσσερις θα έμεναν όλη τη νύχτα στο αεροδρόμιο του Τόκιο!

Όταν κατεβήκαμε από το τρένο στο Σταθμό της Ασακούσα, έβρεχε και ήταν περίπου 10 μ.μ. Τηλεφώνησα στον υπεύθυνο του ξενοδοχείου για να μας βοηθήσει, αλλά δεν καταλάβαινα λέξη από όσα έλεγε. Έδωσα το τηλέφωνο στους άλλους της παρέας μου, αλλά κανείς δεν καταλάβαινε καλύτερα από μένα. Με βλέμματα απόγνωσης και οι τέσσερις καθόμαστε εκεί πέρα δίπλα στο τηλέφωνο με ένα μεγάλο ομαδικό ερωτηματικό να κρέμεται από πάνω μας.

Τότε μια νεαρή Γιαπωνέζα γύρω στα 18 βγήκε από το πλήθος του Σταθμού και σε άπταιστα αγγλικά μας είπε: «Έχω λίγη ώρα, θέλω να σας βοηθήσω». Της έδωσα το τηλέφωνο και μίλησε λίγα λεπτά με τον υπεύθυνο του ξενοδοχείου. Ύστερα όχι μόνο μας είπε πώς θα πάμε στο ξενοδοχείο, αλλά περπάτησε μαζί μας στο δρόμο μέσα στη βροχή μέχρι το μετρό. Μας έδειξε πώς να βγάλουμε εισιτήρια και ποια ήταν η σωστή είσοδος.

Ο καθένας μας ξεστόμισε τη δική του έκδοση του "domo arigato" (ευχαριστώ πάρα πολύ). Εκείνη χαμογέλασε, υποκλίθηκε και εξαφανίστηκε μέσα στη νύχτα. Μέσα σε λίγα λεπτά είμαστε στο ξενοδοχείο – χάρις στην ευγένεια και την καλοσύνη της χαριτωμένης νέας.

www.HeroicStories.com

Εσείς τι θα κάνετε;

(Ερώτημα που έβαλαν κάπου σε κάποιους υποψηφίους για εργασία. Ένα θέμα που ελέγχει την ευφυΐα, όπως και την ηθική αντίληψη του υποψηφίου).

Φανταστείτε ότι οδηγείτε μια πολύ κρύα και υγρή νύχτα οπότε σε μια στάση λεωφορείου, βλέπετε τρία πρόσωπα να περιμένουν:

- Μια ηλικιωμένη κυρία σοβαρά άρρωστη.
- Ένα στενό φίλο που πριν καιρό έσωσε τη ζωή σας.
- Τον/την τέλειο-α σύντροφο για όλη τη ζωή σας, που είναι το πρόσωπο των ονείρων σας.

Έχετε μόνο μία ελεύθερη θέση στο αυτοκίνητο. Σε ποιον θα προσφέρατε τη θέση αυτή;

Οι υποψήφιοι σκέφτηκαν:

Πρώτα πρέπει να σκεφτώ την γηραιά κυρία, αφού είναι σε κρίσιμη κατάσταση.

Ή να πάρω τον φίλο που με έσωσε – μια ευκαιρία να δείξω την ευγνωμοσύνη μου.

Αλλά και ο τέλειος σύντροφος; Ίσως δεν ξαναπαρουσιαστεί τέτοια ευκαιρία ...

Σκεφθείτε λίγο πρώτα και μετά δείτε τι απάντησε εκείνος που κέρδισε και πήρε τη θέση.

Η καλύτερη απάντηση:

«Θα έδινα τα κλειδιά του αυτοκινήτου στον παλιό μου φίλο και θα τον άφηνα να πάει εκείνος τη γιαγιά στο νοσοκομείο.

Εγώ θα έμενα έξω και θα περίμενα το λεωφορείο μαζί με το πρόσωπο των ονείρων μου».

Το ικανοποιημένο λουλούδι είναι εκείνο, του οποίου τα πέταλα είναι έτοιμα να πέσουν. Το πιο ωραίο τριαντάφυλλο είναι ένα μπουμπούκι που μόλις ανοίγει, όπου οι αγωνίες και η έκσταση κι ο πόθος για ζωή εργάζονται για την μεγαλύτερη κι ομορφότερη ανάπτυξή του.

– Carl Sandberg

Πήγα, είδα, άκουσα, διάβασα και νομίζω...

Όλοι οι Ευρωπαίοι σκανδαλίστηκαν από την αποκάλυψη ότι οι Αμερικανοί μετέφεραν σε ευρωπαϊκό έδαφος πολλούς κρατουμένους «τρομοκράτες», που δεν τους αναγνωρίζουν ούτε ως αιχμαλώτους πολέμου (και άρα προστατευόμενους από τη Σύμβαση της Γενεύης) ούτε ως υπόδικους ποινικού δικαίου, που θα έπρεπε να δικασθούν, ούτε ως ανθρώπους τελικά... Και τους ανακρίνουν με βασανιστήρια. Η αγανάκτηση για την πληροφορία έγινε μεγαλύτερη, όταν φάνηκε ότι πολλές ευρωπαϊκές κυβερνήσεις επέτρεψαν αυτή την απανθρωπία στην επικράτειά τους και όταν η Υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ Κα Κοντολίζα Ράις δεν αρνήθηκε τα γεγονότα, αλλά μίλησε αόριστα για λάθη. Το BBC θέλησε να κάνει μια δημοσκόπηση μέσω του Διαδικτύου με το ερώτημα τι θα έλεγαν στην Υπουργό επί του προκειμένου. Ο Χρήστος Γεωργιάδης μας κοινοποίησε τη δική του απάντηση, που είναι η εξής: *«Ms. Rice, us who have invested interest in democracy will never be persuaded that the only way to saving it from the hands of terrorists is, killing it with our own».*

(Κυρία Ράις, εμείς που έχουμε ακλόνητη πεποίθηση στη δημοκρατία, δεν θα πεισθούμε ποτέ ότι ο μόνος τρόπος να τη σώσουμε από τα χέρια των τρομοκρατών είναι να τη σκοτώσουμε με τα δικά μας χέρια).

Επίσης μας έστειλε επάνω στο ίδιο θέμα και τις επόμενες σκέψεις του: «Το πρόβλημα με το 'ο σκοπός αγιάζει τα μέσα', συχνά βέβαια, αλλά και σ' αυτή την περίπτωση ειδικά, είναι ότι, αν οι πολέμιοι της τρομοκρατίας απεκδυθούν των περιορισμών που τους βάζουν οι κανόνες της δημοκρατίας, και αποφασίζουν αυθαίρετα και μονομερώς ποιός είναι τρομοκράτης και παίρνουν δραστικά μέτρα με βάση τις αποφάσεις τους αυτές εναντίον υπόπτων, τότε κάνουν ό,τι ακριβώς και οι τρομοκράτες. Εκτός του ότι αν δεν σέβονται την δημοκρατία δεν έχουν καμία δουλειά να προσποιστούν ότι την υπερασπίζονται, η «θεσμοθετημένη» αυτή τρομοκρατία, με τρομοκρατεί προσωπικά πολύ περισσότερο από την «κλασική» τρομοκρατία. Οι δημοκρατικές κυβερνήσεις μπορούν να μας υπερασπιστούν από τους τρομοκράτες. Από τις τρομοκρατικές κυβερνήσεις ποιός θα μας προστατέψει;»

Η διατύπωση και των δύο κειμένων, που γράφθηκαν πριν από τα νέα για τις μυστικές ανακρίσεις υπόπτων και στην Ελλάδα, έχουν αλήθεια, συντομία και σαφήνεια. Συμφωνείς;

Ο φιλόλογος και σύντεκνος Σπύρος Παργινός μου έδειξε ένα άρθρο της εφημερίδας "Guardian" που αναδημοσιεύθηκε στο Διαδίκτυο, στην ιστοσελίδα <http://kathimerini.gr> την παραμονή της Πρωτοχρονιάς με θέμα «Χριστιανισμός και ουμανισμός». Παραθέτω εδώ ένα απόσπασμα:

«Οι πιστοί δεν χρειάζεται καν να περιμένουν τη μέλλουσα ζωή για να λάβουν την ανταμοιβή τους. Εδώ στη γη, είναι σε γενικές γραμμές πιο ευτυχισμένοι και ζουν περισσότερο από τους υπόλοιπους. Πράγμα που αφήνει εμάς τους μη θρησκευόμενους αντιμέτωπους με ένα δύσκολο πρόβλημα. Φταίει το ότι δεν έχουμε βρει μια γλώσσα που να εμπνέει τους ανθρώπους όπως η θρησκεία, ή μήπως ο ορθολογισμός έχει τα όρια του; Νομίζω ότι οι περισσότεροι από μας εύχονται να υπήρχε ένας σκοπός στη ζωή πέρα από τα εγκόσμια και γνωρίζουν ότι υπάρχουν όψεις της ζωής που η λογική δεν μπορεί να αγγίξει. Θέλουμε να πιστεύουμε στη δυνητική καλοσύνη του ανθρώπου, αλλά συνεχώς συγκρουόμαστε με τις αναντίρρητες αποδείξεις για τα ανθρώπινα ψεγάδια, τα δικά μας και των άλλων. Και συχνά φτάνουμε στο καταθλιπτικό συμπέρασμα ότι, όταν ο Θεός απουσιάζει, οι άνθρωποι είναι πιθανότερο να στραφούν στον εγωιστικό καταναλωτισμό παρά στον ουμανισμό.

Η θρησκεία προσφέρει εξήγηση και παρηγοριά για όλα αυτά. Οι μη θρησκευόμενοι μπορεί να καταλήξουν στην απογοήτευση και την αδιαφορία. Πιστεύω ότι πολλοί από μας έχουμε ανάγκη την έμπνευση και την αίσθηση υπέρβασης που προσφέρει η θρησκεία. Κι αν οι «κοσμικοί» ουμανιστές δεν μπορούμε να τη βρούμε, ίσως πρέπει να τη δανειστούμε. Επειδή είναι η κουλτούρα μέσα στην οποία ανατράφηκα, οι χριστιανικές παραδόσεις είναι ο χώρος όπου θέλω να αναζητήσω αυτή την εμπύχωση. Στη διαπεραστική ομορφιά ενός ορατορίου· στα σύμβολα ενός δέντρου· στη συμμετοχή σε μια κατασκευτική χριστουγεννιάτικη λειτουργία. Είναι τελετουργίες που ζεσταίνουν την καρδιά μου και ενθαρρύνουν την αγάπη μου για την ανθρωπότητα, ενώ η ετήσια επανάληψή τους προσφέρει μια καθησυχαστική δομή στην ζωή μου. Είναι μήπως αυταπάτη να πιστεύεις ότι μπορείς να υιοθετήσεις τα καλύτερα στοιχεία της θρησκείας αποφεύγοντας τα χειρότερα; Ίσως. Όμως η ελπίδα αυτή με έβγαλε έξω στους δρόμους τις παραμονές των Χριστουγέννων να ψάχνω για αγγέλους και αστέρια».